

Ως ἐν τοῖς ἀνωτέρω ἔξεθέσαμεν, ἔκαστον ἔθνος διαμορφοῦ τὸν ρυθμὸν τῆς ιδίας αὐτοῦ τέχνης, ἢ ἀν ἔξωθεν ἐδέξατο αὐτὸν μετασκευάζει κατὰ τὸν φύσιν τοῦ ἐδάφους αὐτοῦ ἢ κατὰ τὰς ἀξιώσεις τοῦ κλίματος εἰς δ' κατοικεῖ.

Ἐπομένως δὲ αἰγύπτιος ζῶν ἐν θερμοτάτῳ καὶ ἀδένδρῳ τόπῳ κατεσκεύασε τὸ πρῶτον τὸν κατοικίαν αὐτοῦ ἐν ὑπογείοις σύριγξι, κατόπιν δὲ δημιουργῶν ἐργαλεῖα κατάλληλα, ἀναλόγως τῶν πλεονασθῶν ἀναγκῶν αὐτοῦ ἀνὴρθεν ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τοῦ ἐδάφους κτίσας οἰκίαν ἔξ οὐκιώδῶν μονολιθῶν, πν ἐκάλυψε διὰ στέγης ὁρίζοντιον, ἄτε μὴ φοβούμενος τὰς ἐκ τῶν βροχῶν προσθολάς, ἔνεκα τοῦ ξηροῦ καὶ αὐχμώδους κλίματος τῆς χώρας αὐτοῦ.

Οὐθεν τὸ τεχνικὸν ἔθνικὸν αἴσθημα, διατυπωθὲν κατὰ τὰς ἀνάγκας ταύτας τοῦ κλίματος καὶ ἐπηρεασθὲν ὑπὸ τοῦ δεσποτισμοῦ τῶν θρησκευτικῶν ἀρχῶν, παρήγαγεν ιδιόρρυθμόν τινα ἀρχιτεκτονικήν, συνδέουσαν τὸ ἀφελές μετὰ τοῦ μεγαλοπρεποῦς, ἀρχιτεκτονικήν διαμείνασαν σχεδὸν ἐντελῶς ἀμετάβλιτον ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων μέχρι τῶν τελευταίων χρόνων τῆς ἀσκήσεως αὐτῆς, σύδεν ἀπολέσασαν ἐκ τῆς ἑαυτῆς εὐρύθυμίας ἔνεκα τῶν διαφόρων περιπετειῶν ἃς ὑπέστη ἡ Αἴγυπτος ἐκ τῆς εἰσβολῆς ἔνων λαῶν, μέχρις οὗ διὰ τῆς ἐπιφατίσεως τοῦ χριστιανισμοῦ καὶ νέας κατακτήσεως, ἐξέλιπε πᾶν ἥγος τοῦ ἀρχαίου αἰγυπτιακοῦ βίου.

Κατὰ τὸν διαμόρφωσιν τοῦ ρυθμοῦ τούτον οἱ Αἰγύπτιοι καλλιτέχναι, ἐπηρεαζόμενοι ἐκ τῶν ἀνωτέρω ἐκτεθεισῶν φυσιῶν καὶ θρησκευτικῶν ἀναγκῶν, προέκαντο κατασκευάζοντες τὰ οἰκοδομῆματα αὐτῶν, μιμούμενοι τὰ διάφορα περὶ αὐτούς σχῆματα τῆς φύσεως, βασίζοντες ταῦτα ἐπὶ τύπων ὠρισμένων ὑπὸ τῶν δεσποτῶν ιερέων.

Ἐκ τῶν τριῶν εἰκαστικῶν τεχνῶν, τῶν παρὰ τοῖς Αἰγυπτίοις ἀναπτυχθεισῶν, πρώτη φαίνεται ἡ ἀρχιτεκτονική, διὰ τῆς ἀνεγέρθεως οἰκοδομῶν, ὧν ἡ τοιχοδομία συνέκειτο ἐκ μεγάλων λίθων λειώσεις μένων, παχυτάτων καὶ μάλιστα κατὰ τὸν βάσιν, πρὸς τὰ ἄνω δὲ ἐμειοῦντο, διὰ τῆς κλίσεως μόνον τῆς ἔξωτερηκῆς ἐπιφανείας, ἐνῷ δὲ ἐσωτερικῆς ἡγείρετο σχεδὸν κάθετος, ὅπερ καθίστα τὸν αἰγύπτιον τοῦχον ἀπροσθορώτατον εἰς ἐναρμονίους συνθέσεις.

Ἐν τῇ ἀρχιτεκτονικῇ τῶν Αἰγυπτίων κατατάσσονται, οἱ διελίσκοι οἱ πρὸ τῶν πυλώνων τῶν μεγάλων οἰκοδομῶν ιστάμενοι καὶ οἱ τάφοι, ὃν τινῶν δύο εἶδον ὑπῆρχον, οἱ λελαξευμένοι ἐπὶ βράχων ὁρθῶν καὶ οἱ φοιδομημένοι ἐπὶ ἐπιπέδου ἐπιφανείας. Ἐν τοῖς τελευταίοις τούτοις αἰγυπτιακοῖς τάφοις κατατάσσονται καὶ αἱ πυραμίδες, τὰ γιγαντιαῖα ἐκεῖνα οἰκοδομῆματα, ὃν ἡ ἀνέγερσις κρύπτεται εἰς τὰ οἰκότη τῆς ἀπωτάτης ἀρχαιότητος.

Ἀπαντά ταῦτα τὰ αἰγυπτιακὰ μνημεῖα ἐκομοῦντο πλουσιώτατα δι' ἀναγκάζων καὶ ιερογλύφων σωζόντων τὰ παμποιητικά αὐτῶν χρώματα, μέχρι σήμερον.

Π. ΚΑΜΠΑΝΑΚΗΣ
(Ακολούθει)

ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΑΡΕΤΑΙΟΣ

Πρὸς τί δὲ τοῦ Ἑθνικοῦ Πανεπιστημίου μέλαινα σημαία ἐπὶ τοῦ ἀετώματος αὐτοῦ πενθήμως καματέζει; Λάτρις τῆς θείας τοῦ Ἀσκληπιοῦ ἐπιστήμης, σέγνωμα τῆς ιατρικῆς Σχολῆς ἀσπλάγχνως ἐκ τοῦ ἐπιστημονικοῦ λειμῶνος ἀρπάζεται καὶ μάρτυς εἰς τὸν ἄγῶνα τῆς ἐπιστημονικῆς προόδου καταπίπτει, δὲ ἡ ἀλληλική ἐπιστήμη καὶ νεότης νέαν πνευματικῶν ὁρθάνευσιν ὑφίσταται. Οὐγρανὸν ἐπιδεικνύει τὴν πένθιμον αὐτοῦ δψιν τὸ Δημοτικὸν νοσοκομεῖον, ἐνῷ δὲ ιατρικὴ νεότης σοφά πντηλησε τὰ διδάγματα σπουδαίου κλάδου τῆς ιατρικῆς. Εἰς τῶν διληίστων ἀστέρων, οὓς δύναται νὰ ἐπιδείξῃ τὸ ἀλληλικόν ἐπιστημονικὸν στερεόμα—οἷμοι!—διὰ παντὸς ἐσθέθη. Ο Θεόδωρος Ἀρεταῖος ἀπέθανε! Διὰ βραχέων δὲ θέλουμεν σκιαγραφήσεις ὅποιων ἄνδρα ἀπώλεσε τὸ δύσμοιον Ἑθνικὸν Πανεπιστήμιον.

Ο Θεόδωρος Ἀρεταῖος ἐγεννήθη ἐν Ναυπλίῳ, περὶ τὰ τέλη τοῦ 1829, τὰς δὲ ἐγκυκλίους αὐτοῦ σπουδὰς διένυσεν ἐν Ἀθήναις.

Φοιτήδας ἐν ἀρχῇ ἐν τῷ Ἑθνικῷ Πανεπιστημίῳ, μετέπι εἶτα μετὰ τριετῶν ἀκρόασιν τῶν τῆς ιατρικῆς Σχολῆς μαθημάτων πρὸς ἀπομεράτωσιν τῶν σπουδῶν αὐτοῦ τῷ 1851 εἰς Βερολίνον, ἔνθα μετὰ λαμπρὰς σπουδὰς ἀναγορεύεται διδάκτωρ τῆς ιατρικῆς. Ἐκεῖθεν δὲ μεταβαίνει εἰς Βιέννην καὶ Παρισίους πρὸς εὔρυτέραν μόρφωσιν, ὅπόθεν τῷ 1856 κατέρχεται εἰς Ἑλλάδα ἐπιστημονικῶτατα κατηρτισμένος. Τποστάς δὲ καὶ τὰς ἐν τῷ ιατροσυνεδρίῳ πρακτικὰς αὐτοῦ ἐξετάσεις διορίζεται ιατρὸς εὐθύς ἄμα τῇ συστάσει τῆς Ἀστυκλινικῆς ἐν αὐτῇ, τὰ μάλιστα ἐργασθεῖς πρὸς ἐδραίωσιν τοῦ φιλανθρωπικοῦ — καὶ διδακτικοῦ — τούτου ιδρύματος. Τῷ δὲ 1863 διορίζεται καθηγητὴς τῆς καλλιτεχνικῆς ἀνατομίας ἐν τῇ πολυτεχνικῇ Σχολῇ, διδάξας ἐν σύτῃ μέχρι τοῦ 1866. Ἐν τῷ Ἑθν. Πανεπιστημίῳ τῷ 1863 διορίζεται ὑφηγητὴς τῆς χειρουργικῆς, κατὰ δὲ τὸν Μάρτιον τοῦ 1864 προάγεται εἰς ἐκτακτον καθηγητὸν τοῦ αὐτοῦ μαθήματος, διόπερ ἐπὶ ἑξαετίαν ἐδιδάξε, γενόμενος κατὰ ὀκτώβδριον τοῦ 1870 τακτικὸς καθηγητὴς τῆς χειρουργικῆς παθολογίας καὶ χειρουργικῆς κλινικῆς. Ἀπό πολλῶν δὲ ἐτῶν διέπειν τὸν χειρουργικὸν κλινικὸν τοῦ δημοτικοῦ νοσοκομείου ἡ Ελλ. π. ι. ε., ἐνῷ δὲ ἐδίδασκεν ἐκτελῶν μετὰ πρωτοφανοῦς δεξιότητος καὶ ἀξιοθαυμάστου ταχύτητος τὰς σπουδαίοτέρας τῶν ἐγχειρήσεων.

Κατὰ τὰ ἔτη 1860 καὶ 1861 ἐξέδιδε τὸ περιοδικὸν «ὁ Ασκληπιός», δργανὸν τῆς ἐν Ἀθήναις ιατρικῆς ἐταιρίας, ἐνῷ πολλὰς πραγματείας ἐδημοσίευσε, καὶ: «Ἐκθεσίν τοῦ κατὰ τὸν 9 φεβρουαρίου 1858 ἐν Κορίνθῳ καὶ τοῖς πέριξ συγκεντοῖς δεισιδαιμονίοις»; «Περὶ πλεκτοροκαυστικῆς ἐφημοσύνης εἰς χειρουργικὰς ἐγχειρήσεις». «Ἡ χειρουργικὴ παρ. Ἑλλασιν» — «Ισχαίμος Ἀγωγή» καὶ πολλὰς ἄλλας.

Διετέλεσε δέ μέλος πολλῶν ιατρικῶν ἐταιριῶν καὶ ἄλλων φιλολογικῶν σωματείων, ὑπὲρ δὲ εἰργάζετο πρύτανις δὲ ἐξελέγη κατὰ τὸ ἀκαδημαϊκὸν ἔτος 1879 — 1880, διόπειτεν ἀναλαβὼν τὸν ἀρχὴν ἐξεφώνησε τῷ

14 οκτωβρίου 1879 τὸν ὡραῖον καὶ εἶτα δημοσιεύθέντα λόγον του : «Περὶ τῶν προσόδων τῆς χειρουργίας κατὰ τὺς τελευταῖς δεκαεποίδας».

Μέλος τῆς πανεπιστημιακῆς συγκλήτου ἐξελέγετο διαιρῶς καὶ διετέλει ιατροσύνεδρος ἀπὸ τοῦ 1865. Κατὰ δὲ τὸν πρό τινων ἔτῶν ἐορτασθεῖσαν πεντηκοσιετηρίδα τοῦ ἐν Βονωνίᾳ Πανεπιστημίου ἀπεστάλη ὑπὸ τοῦ ἡμετέρου ὡς ἀντιπρόσωπος αὐτοῦ εἰς αὐτό, ἀνακεινώσας πρὸς τοὺς αὐτόθι συνελεθόντας σοφοὺς τῆς Ἐσπερίας σπουδαίαν πραγματείαν.

Σύναμα δ' ἐπεφορτίσθη τότε καὶ τὸν ἐπίσκεψιν τῶν ἐν Ἰταλίᾳ Πανεπιστημίων, ἐπιστημονικῶν φοροτιστηρίων καὶ θεραπευτηρίων, τὰς δὲ περὶ αὐτῶν μελέτας του πρό τινος ἐδημοσιεύσεν.

Ἡ τε ἄλληνικὴ καὶ ἄλλων κρατῶν κυβερνήσεις ἐτίμησαν τὰς πρὸς τὸν ἐπιστήμην, τὰ γράμματα, τὸν ἀνθρωπότητα ὑπηρεσίας αὐτοῦ δι' ἀνωτέρων παρασήμων.

Ἄφιερθεὶς δὲ τῇ ἐπιστήμῃ δ' Ἀρεταῖος εἰργάζετο ἀδκνῶς ἀφαρμόζων πᾶν δὲ τὸ νέον ἐν τῇ ἐπιστήμῃ.

Ο θάνατος δὲ τοιούτου ἐξόχου ἐπιστημονος καταλείπει κενὸν δυσαναπλήρωτον ἐν τῷ Ἐθνικῷ Πανεπιστημίῳ, ὃ περὶ τῆς προσόδου τοῦ ὁ ποιούσιον, ὡς γράφει ἐν τῇ διαθήκῃ του, ἐμόχθησε μέχρι τῆς τελευταίας στιγμῆς αὐτὸς αὐτὸς εἰς τὸν ὕπερθερμόν τοῦ.

Τὸ μέγιστον μέρος καὶ περιουσίας αὐτοῦ ἀφιεροῦσα ὁ δοϊδυμος καθηγητὴς τῷ Ἐθνικῷ Πανεπιστημίῳ, ὅπως δι' αὐτοῦ ἀνεγερθῇ ἐν Ἀθήναις Νοσοκομεῖον, περιλαμβάνον 45 ἔως 50 κλίνας, ὑπὸ τὸν ἐξῆς επιγράφην :

Χειρουργικὴ καὶ γυναικολογικὴ κλινικὴ¹
ἰδρυθεῖσα ὑπὸ

Θεοδώρου καὶ Ἐλένης Ἀρεταίου.

Τὸ ὄνομα τῆς συζύγου αὐτοῦ. Πτις μετ' ἐκφράσεων λατρείας ἀληθοῦς ἀναφέρεται ἐν τῇ διαθήκῃ του ἐξητεθεν δ' Ἀρεταῖος ὅπως τεθῇ ἐν τῇ ἐπιγραφῇ, διότι αὐτῇ, λέγει, εἰς τὸν περὶ τὴν οἰκιακὴν οἰκονομίαν ἰκανότητα αὐτῆς, ὀφείλει τὰς ἀπαρχὰς τῆς περιουσίας του. Συγχρόνως δ' ὥρισεν ὅπως, ὀπόταν ἡ Ἀκαδημεία ἀρξεῖται λειτουργοῦσα καὶ ὁρίζουσα διαγνωσμάτα ἢ βραβεῖα ἐπιστημονικά, τὸ Πανεπιστημίον χορηγῇ δραχμ. 1000 κατ' ἓτος πρὸς ἴδρυσιν γέρατος χιλιοδράχαιον ἐπισίου ἢ δισχιλιοδράχαιον κατὰ διετίαν, καὶ ὥπερ φέρον τὸ ὄνομα αὐτοῦ ν' ἀνίκητο εἰς τὸ τυπῆμα τῆς ιατρικῆς ἢ τῶν φυσικῶν ἐπιστημῶν.

Τοιοῦτος δ' ἐν ἀτελεῖ σκιαγραφίᾳ ὁ ἀνήρ, δην ἐκάλυψεν πῦθον ἢ ἀττικὴν γῆν. Ὁποῖον δὲ τὸ μέγεθος τῆς ἀπωλείας, πῦν ὑπέστη ἢ ἄλληνικὴ ἐπιστήμη, δηποῖον τὸ πλῆγμα, ὥπερ ὑπέστη ἢ ἀκαδημιαῖκὴ νεότης, διελάλησεν εὐγλώττως τὸ μέγα ἀληθῶς πένθος, ὥπερ κατέλαβε τοὺς τε φοιτητάς, συναδέλφους καὶ πάντας τοὺς γνωρίσαντας αὐτόν.

Τὸν μνήμην δου, σεβαστὲ καθηγητά, θὰ περιθάλπῃ ἐν τοῖς κόλποις αὐτοῦ τὸ Ἐθνικὸν Πανεπιστημίον, ὡς τὸ πολυτιμότατον ἀγαθόν, ὡς κέντρον ἐπιστημονικοῦ ἐνθουσιασμοῦ καὶ ἐπιστημονικῆς ἐθελούσιας. Ἡ μνήμη δου θὰ διατελῇ μεταδιδομένη

ἀπὸ γενεᾶς εἰς γενεάν, ἀείποτε ζῶσα καὶ θάλλουσα ἐν τῇ εὐγνωμοσύνῃ τοῦ ἔθνους σου, ὑπὲρ οὐ λαμπρῶς ποληθεας.

Κ. ΚΟΚΚΟΛΑΤΟΣ.

Ο ΑΧΑΝΗΣ ΩΚΕΑΝΟΣ.

Ἐγλαυπτής δεῖλη αἰθρίας ἡμέρας διὰ τοῦ παγγρέου τοῦ φωτὸς μανδύου τὴν φύσιν περιέβαλλεν· ἐπὶ τοῦ λόφου αἱ τηλεθόσαι δάρφναι ἐκυρτοῦντο ἔρατεινῶς ἵν' ἀποφύγωσι τὴν ἐλαφρὰν τῆς αὔρας θωπείαν. Ἐν τῷ χλοανθεῖ πεδίῳ νεκροὶ ποιμένες καὶ ποιμενίδες εὑμειδεῖς ηὔλουν εὐθύμως καὶ συνωρχοῦντο κυκλικῶς ἀλληλοκρατούμενοι τὰς χειρας ἀπὸ τῶν καρπῶν· καὶ ἡ ἀπὸ τοῦ λόφου προσπνέουσα ζεφυρίτις, πλήρης ἥδη τοῦ ἀγνοῦ μύρου τῆς δάρφνης, ἦν κατώρθωσεν ἵνα θωπεύσῃ, διήρχετο ταχεῖα τὸν φυιδρὸν κύκλον τῶν νεανιῶν, ἀνήρπαζεν ἐν παιδίᾳ τὴν κυματόεσσαν τῶν παρθένων κοίλην, ἐρρίπιζε τὰς μορφὰς αὐτῶν, καὶ κλέπτουσα ἀπὸ τῶν ἀπεκλῶν τοῦ χοροῦ χειλέων τὰ πτερύεντα τῶν ἀτμάτων ἔπειχ, ἐσκέδαζεν αὐτὰς μακράν, μακράν, δεξιᾷ, αριστερᾷ, τέλος δὲ ἀπαχυδώσα, ἐπέρριπτεν αὐτὰς εἰς τὰ ώτα τῆς εἰς δάση τεκρυψυμένης Ἡχοῦς, ἥτις ἐν ἀκαρεὶ μυριάκις αὐτὰς ἀνεσάλπιζε.

Κατῆλθον τοῦ λόφου, διέβην τὴν κοιλάδα καὶ, φθῆσα εἰς τὴν πάραλον ἔστην πρὸ τοῦ ἀχανοῦς ὠκεανοῦ. Ἡ πλοῦστος οὗτος πρὸ ἐμοῦ εύρυς, ἀτέρμων, λειος γλαυκόφραξ· τὸ ἀσέρρουν αὐτοῦ κυματάς ἀενάως ἐρχόμενον, ἀενάως προσέπιπτεν ἐπὶ τῆς πετρώδους ρηγμίνος καὶ ὠγκοῦτο, ύψοῦτο, ἐπέκλιετο, οἵονει προσπαθοῦν ἵνα ὑπερβῆ ἀυτὴν καὶ μεθ' ὄρμης πλημμυρήσῃ ἐπὶ τῆς ξηρᾶς. Ἀλλὰ χειρὶ ἀφανής, χειρὶ στιβαρή, ἡ χειρὶ ἡ ἀπτουσα τοῦ ἡλίου τὸν ἀείφωτον λύγνον καὶ βάφουσα εἰς θαυμασίας θέλους χροιάς τὰ καλλιπέταλα ἀνθεμά, ἡ χειρὶ ἡ ἀπλοῦσα ροδίνην αὐλάκιαν ἐπὶ τοῦ αἰθέρος ἐν αὐγῇ καὶ σπείρουσα ἐπ' αὐτοῦ μυριάδας ἀδαμάντων ἐν σκοτίᾳ, ἡ χειρὶ ἐκείνη, λέγω, ἡ πανίσχυρος, ἡ τῶν τεσσάρων ἀκρατήτων στοιχείων τὴν ὄρμὴν ἐν τῇ παλάμη συνέχουσα, ἀκόπως τὸ θρασύ κυματάς ἐκώλυσε· τότε δὲ ἐκείνο καθορῶν ἔστι τὸ ἀνίσχυρον πρὸ τῆς τὴν φύσιν ἄνιοχούσης ἀοράτου χειρός, ἐπανέπιπτεν ἀφιέν τοιόνταν ρόχθον, οἵονει ὅποκωφον στόνον ἀπογοητεύσεως.

Καὶ ἐν ὧ χρόνῳ τὸ βλέμμα μου ρεμβωδῶς ἐπ' αὐτοῦ ἐπλανάτο, ὁ νοῦς μου ἐφέρετο πρὸς ἀχανεῖς, ὡς ἡ ἔκτασις ἐκείνη τοῦ ὅδατος λογισμούς. . . .

Μέσφω τοῦ πόντου τοῦ γλαυκοῦ, τοῦ πόντου τοῦ ἀπείρου, ὅπου κυλίονται σωροὶ ἀφροστεψῶν κυμάτων θορυβουμένων εἰς πνοὰς ἀνέμου καὶ ζεφύδους ὡς ὑπὸ πτέρυγι ἀγαίαν πνευμάτων ἀοράτων.